

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in administracija: 2657 So. Lawrence Ave.
Office of Publications: 2657 So. Lawrence Ave.
Telephone Lawrence 4282

LETO—YEAR XVI. Cena lista za 66.00. Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917. Chicago, Ill., petek, 9. februarja (Feb. 9), 1923. Subscription \$2.00 Yearly. STEV.—NUMBER 34.

HOOPER SE JE ZDAJ SKOPAL NA SOCIALIZEM.

HUJ, HUJ, STRAŠNO SOCIALIZEM BO UNIČIL PO NJEGOVEM MNENJU TRI REČI!

A po njegovem mnenju živi lahko delavska družina s \$800.50 letne mese v izobilju!

Chicago, Ill. — Kadar ljudje govore o stvarih, katerih ne razumejo, postajajo sami agitatorji za stvar.

Ben W. Hooper, predsednik železniškega delavskega odbora Združenih držav, se je zdaj spraval nad socializem. Že po tem, ko je Hooper sankcioniral znižanje meze železniških delavcev in izjavil, da bi poštena meza železniških delavcev komunicirala železnice in jih bankrotirala, je stopil doli z visokega stola svoje pozicije in je adresiral kot navaden ameriški državljani okoliščino na ameriške uradnike.

Hooper pravi, da so odborniki železniških unij napravili veliko zmotu, ko so se v decembru pridružili hudiču — socializma na decemberski konferenci za progresivno politično akcijo v Clevelandu.

"Končni cilj socializma je stragolavljenje vose vlade," pravi Hooper, "in vpostaviti mesto nje eksperiment, ki dozdej še ni bil preizkušen, da se obnese. Ali to je ni vse.

"Socializem bo po svoji končni analizi uničil tri reči — posebno pa privatno lastnino, družino in državo. Kadar bo to troje odpravljeno, tedaj bo malo razlike med človekom in zverjo. Še več. Vsak človek bo lahko postal prisljen služabnik socialističnega režima, ki bo delal za vsakega, samo zase ne."

Hooper ni spremeni odloga glede štiri sto tisoč železniških delavcev, ki prejemale po 32.7 centov meze na uro ali \$800.50 na leto (ki je na bila povišana kasneje na 34.7 centov, ker se ni pridružili stavki delavcev v železniških delavnicah), kljub temu pa zaključuje obrambo družine v sedanjem sistemu takole:

"Po moji pameti, je treba podpirati vlado, ki je dala delavstvu največjo prosperiteto, srečo in svobodo, kakršno še ni uživalo nikdar in v nobeni državi in ki daje upanje, da dobra vlada napreduje brezmejno."

ŽUPNIK HOLMES VIDI POL-LOM V SEDANJEM EVROPEJSKI POLITIKI.

New York, N. Y. — Ako se bo sedanja evropska politika nadaljevala, tedaj bo Berlin v pet letih sledil izgledu Moskve, je rekel dr. John Haynes Holmes, župnik občinske cerkve, ko je govoril pred Društvom za zunanjo politiko.

"To je zelo navadno prerokovanje o cilju, proti kateremu se giblje vsa civilizacija," je rekel Holmes. "Fundamentalna razlika med Rusijo in drugimi evropskimi državami postoji v tem, da je Rusija imela ob času krize skupino discipliniranih in močnih državnikov, medtem ko si je morala ostala Evropa pomagati s polovičarji kot Lloyd George in Poincare."

RUSKI OPERNI PEVCI PRILHAJAJO.

Chicago, Ill. — Člani ruske opere, ki bo gostovala v čikaškem opernem gledališču štiri teden počeni s 19. februarjem, že prihajajo v naše mesto. V sredo so prile tri zvezde: Sofija Osipova, Lev Fedorov in Ema Mirovič. Na repertoarju so nekatere opere, ki se bodo zdaj prvič pele v Chicagu.

HARDING BO ZOPET KANDIDAT.

Washington, D. C. — Očji predsednikovi prijatelji namigujejo, da bo Harding zopet kandidat za nominacijo v republikanski stranki prihodnje leto, ko se vrše predkihi volitve. Drugi možni kandidati so Hoover, Hughes, Johnson, Borah in Capper.

JUGOSLOVENSKA VLADA ZA-TRELA NOVO PROLETARSKO STRANKO.

Beograd, 7. febr. — Vlada je postavila novo Proletarsko stranko irven zakona in prepovedala vse njeno gibanje v sedanjem volilnem boju. Policija je nasilno razpustila konferenco voditeljev, ki se je vršila v Beogradu in da se organizira volilna kampanja stranke. — Proletarska stranka je imela biti reinkarnacija bivše komunistične stranke, katero je jugoslovanska vlada pred enim letom zatrla na tako divji način kakor še niso bili komunisti preganjani v nobeni drugi državi. Večina voditeljev, viševši poslanec v skupščini, je bila vrženih v ječo. Nova stranka je bila razbita na temelju istega zakona kot prejnjaja. Imenuje se "zakon za zaščito države".

DUNCANOVA SE JE VRNILA V RUSIJO.

TAM RAJŠE JE ČRNI KRUK, KOT TUKAJ NAJBOLJŠE JEDI.

Detekтиви so jo zalezovali in časniki obrekovali.

New York, N. Y. — "Vračam se v Rusijo, kjer rajše živim ob črnem kruhu, kot na najboljšem v Združenih državah."

Take so bile besede Izadore Duncanove v slovo, katero so časniki imenovali največjo klasično plesalko, preden je odšla v Rusijo in je tam odprla plesno šolo za delavske otroke. Po teh besedah je pokazala hrbet časnikijskim poročevalcem in je s svojim možem pričela stopati po mostiču, ki je vezal ladjo "George Washington" z obrežjem. In časnikijski so po teh besedah vselega obraza hiteli k telefonu, da svojim uredništvom sporočili te besede, da se v njih skuje poročilo, ki pokaže Duncanovo ljudstvu napol blazno.

Njene besede so govorile, da so jo nalašč kazali v napačni luči, grdo obrekovali in lagali o nji. V New Yorku jo je ob prihodu pozdravilo odlično občinstvo, ki je razumelo umetnost in je zahtevalo, da nastopi znova. V drugič ji ni bilo dovoljeno nastopiti v Bostonu, ker je neki po senzacijah hlajstajoči časnikijski poročevalce obdelal majhen dogodek v njenem programu. Njen nastop v neki veliki newyorški cerkvi je preprečil škof, ki ima stike z verniki, kateri so nastanjeni v Wall Streetu. Šel je okoli teh "vernikov" in je Duncanovo obilval z gnojnico, akoravno je Krist učil "ljubi svojega bližnjega kot samega sebe." Zadržna predstava Duncanove je bila v gledališču Lexington. Priredila jo je organizacija Prijatelji sovjetake Rusije. Čisti prebitek te predstave je šel ruskim otrokom.

"Ves čas mojega tukajšnjega bivanja so me nadlegovali detekтиви in časniki so lagali o meni," je rekla Duncanova. "Ko sem dospela, so me obdržali na Ellis Islandu na radikalna. Ko se je dokazalo, da je obtožba smešna, so se časniki kljub temu poslužili te vrste gradiva in ga barvali po svoje. Poročevalci, ki so bili poslani, da me intervjuvajo, so me izpraševali, kako sodim o svobodni ljubezni, mesto da me vprašajo o plesu ali sovjetski Rusiji."

Gledališča so bila vedno polna, kadar je plesala. Kljub temu se je pa njen ravnatelj odločil, da je ne more nadaljevati svoje ture zaradi obrekljivih člankov v časnikihih. "Rekli so, da kadar plesem Slovansko koračnico Čajkovske, da delam propagando za rusko revolucionarno vlado. Well, plesala sem ravno isto koračnico pred rusko revolucijo v Metroopol pred rusko revolucijo in ravno isti časnikijski operi in ravno isti časnikijski so rekli, da je moj ples čuderna umetnost."

Chicago in okolica: V soboto oblačno. Severnozpadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: Najvišja 34, najnižja 20. Sonce izide ob 6:54, zaide ob 5:15.

VREME.

OSREDOTOČENO BOGASTVO JE ČOK-LJA ZA NAPREDEK.

TO VELJA O BOGASTVU, ČUTUDI SE VPORABI KA DOBRODELNE ALI KULTURNE NAMENE.

Lov na krivoverce po raznih univerzah in učiliščih potrdi to trditve.

New York, N. Y. — Neka izjava pripoveduje v zelo izbranem jeziku, da tiči nevarnost v velikih vsotah, ki jih dajejo ali darujejo multimilijonarji raznim napravam. In to izjavo je podala Carnegiejeva ustanova v svojem poročilu.

Dokument je zelo obširen, spisan je previdno in namiguje skoraj na vsaki strani, da ne napada odborikov ustanove. Ako se iz tega poročila črta, kar je splošnega v njem, tedaj se lahko smatra za protipotezo proti teoriji, da je upravičeno osredotočevati kapital, lastnik kapitala deli darove, da se ustanove ustanove kot Carnegiejeva, Sagova ali Rockefellerjeva. Iz poročila se da posneti, da osredotočenje kapitala ni upravičeno, pa naj se navedejo tudi plemeniti vzroki.

Del poročila se peča z darovi, ki so bili darovani univerzam in učiliščem, in se glas ina nekem mestu:

"Med onimi, katerim so znani fakti, ne postoji dvom, da imajo darovi učiliščem na debelo za posledico beračenje za učilišča na debelo, ki se je zadnjih dvajset let tako razširilo, da je predsojnik ameriškega učilišča postal prosjaški agent. Znanstveniki se dandanes obotavljajo postati predsedniki učilišč, in obotavljajo se še bodo, ker odbor zaupnikov ne išče znanstvenika za predsednika, ampak išče človeka, ki zna pripraviti denar."

Seveda mora človek, ki čita poročilo, sam misliti, da poročilo pravilno tolmači. Spoznati se je la treba, kako so zadnja leta iskali krivoverce, to je profesorje, ki niso tako ničli in predavali, da bi zadovoljili ljudi z dobro rejenimi denarnimi možnjami.

Kako vpliva močnja na poduk na univerzah, izvemo, ako vemo, da te privatne ustanove reprezentirajo darilo pet sto pet in dvajset milijonov dolarjev. Samo Carnegiejeva ustanova je razdelila v letih 1921 in 1922 osem in petdeset milijonov dolarjev.

GOVERNER JE OBSODIL DRHAL V ARKANSASU.

Po izjavi stavkarjev gospodarji drhal se v nekaterih mestih.

Little Rock, Ark. — Stavkujoci železničarji na Missouri & North Arkansas železnici so se obrnili na governerja, da jih varuje, da se lahko vrnejo na svoje domove, s katerih jih je pregnala drhal, ki jo je organiziral nekakšno "meščansko sodišče." Governer je na petičijo odgovoril: "Naša vlada je zakonita vlada in ne posameznih ljudi. Zakone naj izvajajo v to poklicani in izvoljeni uradniki, ne pa komiteji, ki so zunaj zakona."

Pismo na governerja so podpisali stavkujoci železničarji, ki se ne upajo domov, dokler gospodarji ob železnici drhal in uganja teroristične čine. Pismo pravi, da postoje "meščanski komiteji" še v mestih Searay, Harrison, Heber Springs in Kensett.

Ali bodo governerjeve besede kaj izdale? To pokaže že najbližnja bodočnost.

Drhal, ki je linčala mirnega delavca in belca vsakega, kateri je simpatiziral z organiziranimi delavci, je malo zaupati.

SINCLAIR SE JE PRIDRUŽIL F. S. R.

New York, N. Y. — (F. S. R. Press Service) — Upton Sinclair, znani avtor in zadržni kandidat socialistične stranke za senatorja v Kaliforniji, je stopil v organizacijo "Friends of Soviet Russia" (Prijatelji Sovjetske Rusije.)

PREGLED DNEVNIH DOGODKOV V EVROPI.

Turki zahtevajo, da zavezniki unaknejo svoje bojno brodogve izpred Smirne, zavezniki so pa pa zagrozili z bombardiranjem Smirne.

V Franciji se pripravlja generalna stavka rudarjev. Železniška nesreča v Ruhr; 28 Francozov mrtvih.

Stavka rudarjev v Saaru se je razširila na Loreno.

Francozi zagrozili s smrtno kaznijo nemškimi sabotistom.

Francozi čete prodirajo dalje v Nemčijo.

Nova revolucija v Albaniji.

ŠOVINISTIČNI VETER ZOPET BRIJE V NEMČIJI.

Edi se, da bodo delavci v Nemčiji zopet potegnjeni za nos, kakor so bili leta 1914.

KAPITALISTI HOČEJO IMETI "ENOTNO FRONTO".

Berlin. — (Feder. Press. Poroča Louis P. Lochner.) — Valovi nacionalizma in šovinizma, kakršnih ni bilo izza leta 1914, so zopet pljuškali preko Nemčije, odkar so Francozi zasedli kotlino Ruhr. Vse se navdukuje za pasivno resistenco (Betrand Russellova vrata narodnega pacifizma) in Nemčija, daš razorožena, grozi, da se tajno oboroži in pripravi na vojno ovsete, čim pride čas. "Podjetniški" kancelar dr. Cuno hodi okrog in govori bojevitost kakor kajzer Viljem leta 1914.

V vseh političnih taborih se sliči pridige o "enotni fronti vsega nemškega naroda proti sovražniku. Edina izjava so komunisti, ki hočejo nič slišati o sodelovanju pri pasivni resistenci in o "enotni fronti naroda". Komunisti sarkastično vprašujejo: Mednarodno svezgo strokovnih unij v Amsterdamu, kaj je z njenim programom generalne stavke, ki je bil svojen na kongresu v minulem decembru. Amsterdamski biro poskuša doseči kakšno akcijo z ozirom na Ruhr, toda uspehov še ni videti. Angleško delavstvo kaže slabo voljo za štrajk proti invaziji Ruhrske doline.

Belgijski socialisti, katere vodi Emile Vandervelde, so objavili manifest, s katerim sicer obsojajo okupacijo Ruhra, toda v isti sapi ponavljajo staro zahtevo, da Nemčija mora plačati odškodnino.

V Nemčiji je zdaj velika zmešnjava. Bojkt proti Francozom je splošen. Hotelirji v Berlinu hočejo dati prenočišča Francozom in Belgijem; trgovci odklanjajo francoski in belgijski denar ter čeke, daš je valuta teh dveh držav veliko boljja kakor nemška. Bil so poskusi nasokov na hotele, v katerih bivajo medzavezniške komisije. Kakor je v Berlinu, tako je tudi v drugih mestih Nemčije.

V Ruhru vlada oborožena francoska pest. Delavci in delodajaleci, ki se hočejo pokoriti francoskim odlokom, so aretirani in vrženi v zapor. Francozi ponujajo delavcem boljo mezo in več kruha, ako bodo "pridni", toda nemški delavci, posebno rudarji kažejo na Saar, kjer se rudarjem pod Francozi slabše godi kot kjerkoli v Nemčiji.

Delavci stavkajo par dni, primaje za delo in zopet stavkajo. Pred invazijo so delali šest čas in nakopičili so majhne rezerve. Danes stoji delavci v Ruhru med dvema ognjena. Z ene strani jim ukazuje nemška vlada, da ne smejo dvigniti prsta v pomoč sovražniku, z druge strani so pa obdani s četami, topovi in tanki in lahko se jim zgodi, da bo kateri postavljen ob zid in ustreljen "v svari drugim."

Spočetka je bilo v delavskih krogih dosti govorenja o generalni stavki po vsej okupirani pokrajini, toda splošne stavke še ni bilo. Strokovne organizacije so menjale, da bi s tem korakom se poslabšale svoji položaji, medtem ko Francozi itak ne bodo mogli obratovati ruhrske industrije.

Narodite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

Generalna stavka rudarjev v Franciji.

Francozi so se odločili za boj iz simpatij do nemških rudarjev v Saaru in za večjo mezo. Francija stoji pred krizo vsled velike draginje in izjalovljene invazije Ruhra; sledila bo Nemčiji in se poplavila s papirnatim denarjem. Francoze čete prodirajo dalje v Nemčijo. Smrtna kazen za nemške sabotiste. Nemške železnice na okupiranem ozemlju bodo spojene s francoškim železniškim omrežjem.

Kolizija vlakov v Ruhr; 28 Francozov mrtvih.

Berlin, 8. febr. — Iz Dusseldorfa poročajo, da sta v torek trčila dva francoska vojaška vlaka na progi Dusseldorf-Kettwig in 28 francoskih vojakov je mrtvih. Vest še ni potrjena.

Rudarji v Franciji zastavkajo.

Pariz, 8. febr. — Organizacija rudarjev v Franciji je sklenila zastavkati 16. februarja za večjo mezo in iz simpatij do stavkajočih nemških rudarjev v Saarski dolini. Rudarji so dali večerjavski rudarskem in železarskem trustu "Comite des Forges" ultimatum, ki se glasi, da morajo biti njihove zahteve uslišane do 15. februarja, ako ne, zastavkajo prihodnji dan.

Francozi rudarji zahtevajo zvišanje meze radi neznozne draginje, ki je nastala v Franciji vsled padanja franka, odkar je Poincare odredil invazijo Nemčije. Obenem simpatizirajo z nemškimi rudarji, katerih je 75,000 na štrajku v dolini Saar.

Stavka saarskih rudarjev se razširja na Loreno. Eua petina rudarjev v okolici LaHouve in Petite Rousselle je večerjav ostala doma.

Finančni in gospodarski položaj Francije je danes slabši. Okupacija Ruhra je do danes prinesla le ogromne stroške, večji deficit in padež francoske valute. Minister za javna dela Letroquer, ki se je večerjav vrnil iz Ruhra v Pariz, je izjavil: "Železnice na okupiranem ozemlju so docela in metodično deorganizirane."

Poslanec Rollin piše danes v "Journal des Debats" sledeče: "Francija stoji pred krizo. Prva faza sankcij proti Nemčiji se je izjalovila. Ako se položaj kmalu ne izboljša, bo morala vlada zašeti s tiskanjem papirnatega denarja. Kaj to pomeni, je lahko vsakomur jasno."

Vrhutega je prišla vest, da Rumunija prosi Francijo za posojilo sto milijonov frankov.

Smrtna kazen za nemške sabotiste.

Dusseldorf, 8. febr. — Francoško poveljstvo je naznanilo, da osebe, ki poškodujejo železniške tise, signala znamenja in izvrše druge čine sabotaže, bodo kaznovane s smrtjo.

To je prvič, da so Francozi zagrozili s smrtjo prebivalcem zasedenega nemškega ozemlja. Vojaške straže so dobile nalog, da ustrelje vsakega, ki se bo približal železniškim križiščem, čuvajnicam in postajam in ki se na povelje straže ne ustavi.

Pasivna resistenca Nemcev v Ruhru je čimdalje trda. Francozi so večerjav zaprli dva železničarska predsednika in župana v Duisburgu.

Za pogrebom desetletne deklice, katero je ubil francoski korporal v Dusseldorfu, je šlo 10,000 oseb. Pogrebni izprevod je bil velikanska demonstracija proti Franciji. Francozi so ponudili staršem ubite deklice dva dolarja in 10 centov odškodnino, toda starši so odklonili ponudbo.

Stavka nemških železničarjev v Ruhru in Porenju se nadaljuje. Voditelji stavkarjev izjavljajo, da morajo Francozi prej odstraniti vojaštvo in svoje tehniško osebje s postaj, predno se vrnejo stavkarji na delo.

Francoze čete prodirajo dalje.

Essen, Nemčija, 8. febr. — Francozi so večerjav zasedli mesta Lennep, Berghausen, Krebsoge in Wermelskirchen na robu doline Wupper. Vse kaže, da namcravajo Francozi okupirati vso Wupperko kotlino z mesti Eberfeld. (Dalje na 3. strani.)

GOMPERS V IMENU FEDERACIJE IZRAŠA SIMPATIJE NEMŠKIM DELAVCEM.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Na apel delavskih strokovnih unij v Nemčiji na Ameriko za pouredovanje je Gompers odgovoril v imenu Ameriške delavske federacije, da federacija simpatizira z delavskim razrodrom v Nemčiji v sedanjem boju s francoško invazijo Ruhra. Obenem Gompers poziva ameriško vlado, da naj na kak način posreduje med Parizom in Berlinom. Gompers obnoja potaku prislilnega dela za nemške delavce v Ruhru, rekoč, da doba sušnosti je minila in Francija ne sme iti nazaj v barbarizem.

TURKI PODE ZAVEZNIKE IZ SMIRNE.

Turški guvernor je dal ultimatum, da morajo bojne ladije odpluti iz smirnske luke.

ENTENTNI POVELJNIKI SO KAROLI ULTIMAT.

Carigrad, 8. febr. — Francoški konzul v Smirni je bil danes zjutraj obveščen od smirnskega guvernorja, da je rok ultimata za odhod ententnih bojnih ladij izpred Smirne podaljšan na 24 ur in poteče danes zvečer.

Atene, 8. febr. — Iz Smirne javljajo, da so poveljniki zavezniške flote sporočili Turkom, da bodo bombardirali Smirno, ako Turki odpró ogenj iz obrežnih baterij na ententne bojne ladije v pristanišču. — Druga vest se glasi, da imajo zavezniki 40 bojnih ladij v turških vodah in Turčija bo blokadirana tisto minuto, ko začne s kakimi sovražnostmi.

Carigrad, 8. febr. — Turška vlada v Angori je sklenila, da morajo zavezniške bojne ladije zapustiti pristanišče v Smirni. Guvernor Smirne je tozadevni odlok sporočil poveljnikom ententnega brodogva in jih dal 12 ur časa za odhod.

V pristanišču Smirne sta samo dve bojni ladiji, in sicer angleška ter francoska križarka. Ameriški rušilce, ki se nahaja v bližini, so smatra po odloku Turkov za nevtralnno ladijo.

Zavezniški komisarji v Carigradu so takoj odgovorili s ostrim protestom. Nekaj ur kasneje so informirali turško vlado, da so prešli navodila iz Londona, Pariza in Rima, da zavezniške bojne ladije ostanejo v Smirni in moštvo na ladijah se ima braniti, ako bodo ladije napadene.

Istočasno je angleški admiral Nicholson prejel navodilo, da pošlje toliko bojnih ladij v Smirno kolikor jih potrebuje.

London, 8. febr. — Iz Carigrada javljajo, da je Turčija poslala vse moške od 19. do 47. leta k orožju. V Mali Aziji se vrši veliko gibanje vojaških čet in topov. Turki so montirali več šestpalčnih topov na obrežju Smirne. Transporti a težkimi topovi odhajajo čez Mramorno morje v Vzhodno Tracijo.

Uradno poročilo britske vlade se glasi, da Velika Britanija ne unakne svojega brodogva iz turških vod. Dva polka vojaštva sta bila večerjav poslana na Bližnji vzhod; kje se izkrcata, ni znano.

Govorice o bližajoči se vojni se zopet širijo kot blisk. Časopisi spekulirajo, kako daleč pojde konflikt in dali se vname Balkan.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrstajo.
 Naročnina: Zedinjena država (izvsn Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
 Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-23) poleg vsakega imena na naslovo pomeni da vam je s tem dnovom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

TAKI IZGOVORI NE DRŽE PRI TREZNO SODEČIH LJUDEH.

Zastopniki New York, New Haven & Hartford železnice so se morali zagovarjati pred legislaturnim odsekom države Connecticut zaradi slabega obratovanja pasażirskih vlakov. Na tej železnici stavkajo delavci v železniških delavnicah in železniška družba skuša izvršiti popravila na lokomotivah in vozeh z ljudmi, ki jih je nabrala v raznih privatnih posredovalnicah za delo.

Pr eden se je vršilo zaslišanje, je marsikdo pričakoval, da zastopniki železniške družbe navedejo stvarne vzroke, zakaj pasażirski promet šepa na železnici. Vsi, ki so tako sodili, so se zmotili. Zastopniki železnice niso navedli stvarnih vzrokov, ampak so rekli, da štrajkujoči delavci uganjajo sabotažo. Tako na pr. nasujejo v olje smireka in ko lubrikator vleče olje vase, potegne s sabo tudi smirek. To je bil njih glavni argument.

Ti zastopniki železniške družbe so pozabili povedati, kako je mogoče štrajkujočim delavcem nasuti smirek v lubrikator, ako se ne smejo še približati železniškim delavnicam in kurlnicam, v katerih stoje lokomotive. Povedali tudi niso, koliko so tistih ljudi prišli, ki uganjajo take reči. Izrekli niso enega imena, ki bi saj povedal, kako se piše krivec, ki uganja tako sabotažo. Navedli niso sploh enega dokaza, da je njih trditev verjetna. Zaradi tega je opravičeno mnenje, da njih trditve ni drugega kot natolcevanje in obrekovanje stavkarjev, da nasčujejo javnost proti njim.

To pokazuje tudi izjava George Soula, ravnatelja Delavskega biroja, ink. Pričal je namreč pred komitejem, da je ta železniška družba v treh mesecih popravila dobro samo tri lokomotive v svojih delavnicah, medtem ko je Baltimore & Ohio železniška družba v ravno tem času popravila 442 lokomotiv. Zadnja družba je to delo izvršila, ko se je pobotala s svojimi štrajkujočimi delavci.

Na to dejstvo je železniška družba ostala dolžna odgovora. Reči ni mogla, da stavkajoči delavci uganjajo sabotažo, da lokomotive niso popravljene. Kajti tak izgovor bi bil preveč prozoren in smejal bi se mu vsakdo, celo tisti, ki nimajo najmanjšega pojma o železniškem obratu. Vsakdo bi bil lahko rekel, saj vendar stavkarji ne drže stavkokazov za kladivo, pilo ali katero drugo orodje, kadar delajo, da ne morejo delati in izvršiti popravil.

Družba je po svojih zastopnikih povedala, kaj želi. Njen zastopnik je zaključil svoj zagovor železniške družbe z besedami: "Mi želimo, da nas pustite v miru." To pomeni z drugimi besedami: "Dajte nam mir, da lahko staremo in uničimo organizacijo železniških delavcev na račun ljudstva, pa naj stane ljudstvo, kar hoče."

KAKO HUDO SE GODI PODJETNIKOM.

Iz New Yorka poročajo, da je Western Union Telegraph kompanija napravila v letu 1922 več profita kot v prejšnjem letu. Njen dobiček se je pomnožil nad profitom prejšnjega leta za \$1,600,318. V minulemu letu je pa družba imela skoraj en milijon dolarjev profita na mesec, kajti njen dobiček je znašal \$11,234,126.

Zanimivo bi bilo, da bi imeli pred sabo številke iz leta 1913, ki bi govorile, da so se družbe pred izbruhom svetovne vojne zadovoljile z veliko nižjim profitom, da se tako dokaže profitaželnost, ki se je po končani svetovni vojni izredno pomnožila.

Ako bi bilo brzojavne naprave nacionalizirane, tedaj bi ta dobiček ostal ljudstvu, ker bi se dobiček nacionaliziranih družb stekal v zvezno zakladnico. Kolikor več bi nacionalizirane družbe napravile dobička, toliko manj bi ljudstvo plačevalo davka in toliko preje bi bili poravnani vojni dolgovi.

Piše in priporoča se nacionalizacija ameriških železnice. Ako se nacionalizirajo tudi brzojavne in telefonske naprave, bi bilo železnice samo napol nacionalizirane. Kadar se bode nacionalizirale železnice, je treba zaeno nacionalizirati tudi brzojavne in telefonske naprave.

Vsaka družba stoka, da ne more izhajati, kadar prihajajo delavci in zahtevajo izboljšanje mezde. Dobriček, ki ga je napravila Western Telegraph kompanija, nam pa pove, da družbe jokajo in stokaajo, da so posli slabi, da jim ni treba povisati mezde svojim uslužbencem. Družega vzroka ni, ki upravičuje stok in jok o slabih časih.

SLIKE IZ NASELBIN.

Racine, Wis. — Ker se tako malokdo oglasi v Prosveti iz naše naselbine, sem se namenila jaz enkrat oglašiti, da ne bodo drugod mislili, da smo že vsi zaspali. Nismo še vsi zmrznili, a kmalu bi bili, kajti tako huda zima je pritnila, da smo imeli osem stopinj pod nilo.

Pust se je tudi priklatil v deželo, a nobene "ohceti" nam ni prinesel. Gotovo moti fante in dekleta prehuda zima, da se ne upajo od peči in so tako zmrzli, da bodo najrajše še nekaj časa posedeli. Eno oheet smo sicer imeli v naši naselbini, toda ta ni bila v predpustu, temveč v postu. Onima, ki sta s to poroko napravila med rojaki v naši naselbini nekaj rekord, želimo vso srečo v zakonskem stanu.

Dela tu na Racinu ni premale. Žive se pa zmerom bolj draži, tako da človek dela samo za prazen nič.

Jako rada prebiram ta list, posebno one dopise od "divorskih" in vedno gledam, če se bo še kdaj oglasila katera "s hriba." — Pozdravljam vse zvezne čitatelje tega lista. — **Frances Shebenik.**

Hudson, Wyo. — 180 delavcev brez dela. Kako to?

V sredini Wyominga na sredi okrožja Frimont gospodari tako imenovana "Poposia Coal Co.", ki lastuje dva rudnika. V rudniku št. 2 je bilo zaposlenih 180 delavcev. Dne 27. januarja ob 11. dopoldne so vozniški naznanili kopacem, naj iziščijo delavake prostore in naj naložijo svoje orodje na zadnji voz, da bo rudnik zaprt za nedoločeno čas. Pozneje je tudi nadzornik rudnika naznanil, da bo rudnik zaprt in da mu vzrok ni znan.

Odkar so rudarji po zadnji stavki zopet prišli za orodje, so delali samo na polovico časa, tako, da so zaslužili komaj za vsakdanje življenje. Še komaj v sredi zime smo, pa že sedaj brez dela in brez zaslužka. Če delavci nič ne zasluži, si ne more kupiti življenjskih potrebščin niti od ta giti od trgovca. Kaj bo?

Gospodje bogatini so dobri agitatorji za strokovno in politično organizacijo. S svojim početjem nam dajo dovolj časa za premišljevanje o dananjih gnilih političnih in gospodarskih družbi. Slovenski delavci, ali ste naročeni na delavsko časopisje? Ali imate v svojih hišah liste, ki vam prinašajo ključ do svobode, prinašajo izobrazbo za nas delavce in odvrtaajo krivico od nas stran. Oni povsod in vselej branijo delavke, koristi. Slovenski delavci, ali imate naročeno Prosveto? Kratko pred volitvami do dne 7. novembra je bilo veliko hrupa in gromenja, kandidatje so dajali svojim volilcem vsakovrstne obljube. Delavci, vprašajte zdaj te obljube, če je dobro, da so delavci sedaj v sredi zime brez dela in brez zaslužka ter tako tudi brez živčaja.

Delavci, koliko časa boste še spali? — **Lucas Murko.**

Diamondville, Wyo. — Pred petimi meseci sem se naselil v to naselbino in kakor vsak dopisnik, tako tudi jaz sedaj pričnem: ker se nikdo ne oglasi od tu, bom pa jaz malo popisal. Saj je vendar lepo ime dano našemu mestu. Diamondville je v dolini med gorovjem. V tej dolini še ni treščilo v nobeno drevo, kajti nič drugega kot divji pelin se junajši po preriji, pa še ta je sedaj pokrit s snegom, tako če človek pogleda v daljavo, izgubi vid v beli megli. To je torej ona pelinova dežela, ki je že precej znana Slovincem.

Rojakov je tu precejšnje število, ki so jako slojni, drug z drugim so in posebno na društvenem polju delavni za napredek ter imajo tudi uspeh. Imajo tri društva različnih podpornih organizacij, posebno lepo med vsemi pa napreduje društvo "Bratje miru", S. N. P. J., katerega sem tudi jaz član. Imajo svojo malo dvorano ali dom, kjer društvo obdržava seje in kake zabave in veselice. Če je prav mala dvorana, pa vseeno zadostuje za sedanje potrebe. Tu je precej naših slovenskih trgovcev, ki se največ pečajo s takozvanimi "soft drink parlors", kjer imajo na prodaj sveže smotke, "near beer" sodavico in druge take pišaje ne zmanjka za potrebo. Vsi ti gostilničarji gredo rojakom prav lepo na roko.

Kar se tiče delavskih razmer, ne bom opisal, ker v majnah ne delam. Rudarji mi povedo, da so

še dosti zadovoljni s svojim delom in zaslužkom. Še to moramo povedati, da sem pred kratkim srečal starega rojaka in ga nagovoril: "Hello stric!" To je moja očividno zelo razjuzilo in rekel je, da mi bo ušesa navil, ker "si nismo strici, temveč prijatelji". Torej prijatelj Arko, da se vam ne zamerim, ne bom več rekel stric, temveč prihodnji vas pozdravim "Hello striček!" — **Charles Praprotnik.**

Star City, W. Va. — Bolj po poljevo delamo v naši naselbini, dva do tri dni na teden, drugače pa počivamo. Dne 29. januarja je izbruhnil požar ob šesti uri zjutraj v Pursglove na Grimoudu. Uničeno je bilo vse do tal, tako, da je ostal samo kup pepela. Požar je izbruhnil tako nenadoma in se z naglico raztegnil, da so si ljudje komaj rešili borna življenja. Nobene obleke si niso mogli rešiti.

Zadnjič sem poročal o nesreči v Star Cityju in dan kasneje sem bil na mestu nesreče in še na svoje oči videl del telesa nesrečnega, ki je bil dan pred razmesarjen. To je prava sramota za železniško družbo, da celo kosov od človeka, ki je na železnici ubit, ne more počistiti z železniške proge, da služijo tam za hrano gavranom.

S tem je pač pokazala, koliko ceni železniška družba človeško življenje. Dokler bodo imeli tako "usmiljenje" do revnega delavca in bo delavstvo v zvezi vsem krivicam mirovalo, nam ni treba pričakovati boljših časov.

Dne 17. januarja sem čital v Prosveti dopis od mojega prijatelja Johna Jardasa. Na to rečem le toliko, da bo on meni dolgoval na stanarini, dokler ne bo plačal. Človek dolguje svoj dolg do tistega časa, dokler ga ne poravnava. Prikazati me hoče v slabi luči, ko pravi, da je bil po-meni izgnan iz kompanijske hiše. Ko sem bil dne 12. februarja lani napaden, sem mu dejal in sem tedaj imel celo družino bolno, sem mu povedal, da razgrajata ne maram v hiši, ter naj se izseli. Izselil se je torej od mene stran 28. julija. Pri tem mi ni nikdar ponujal stanarine. Na unijo ali kompanijo se jaz radi tega ne bom obračal, kajti tudi on, ki je iskal stanovanje, se tedaj ni obrnil na unijo ali kompanijo, temveč name. To liko v blagohotno pojasnilo! Poravnava naj dolg, pa bo prost. — **Joseph Železnikar.**

Buckner, Ill. — Po časopisnih čitam, kako se imajo rojaki po raznih naselbinah, zato sem se namenil, da napišem tudi jaz, kako se imamo tu v južnem Illinoisu. Seveda ni nič dobrega, pač pa žalostnega. Nekateri prav nič ne cenijo človeškega življenja in vedno se pripeti kaka nesreča, ki vemo, da nikdar ne praznuje.

Tu je zopet nekdo poslal drugega človeka na oni svet. Ustreljen je bil rodom Poljak, drugi, ki je sedaj v ječi pa je Američan. Kakor se sliši, je bil vzrok nesreče — ženska nevestoba. To pač ni poteh krajih nič posebnega in je že stara navada, da nas zdaj in zdaj dosežejo take novice.

O delu ni, da bi poročal. Malo delamo in niti misliti ni, da bi si človek prihranil kak copak. Suhaški agentje nimajo z nami posla, kajti na kako "mesečino" ali ječmenovec smo že davno pozabili. Vreme imamo slabo, vedno je oblačno in dež. Mračno je tako, da drugače ne vem, kdaj je dan, kakor če zjutraj odpremo vrata in potipljem z metlo. Tedaj vem, koliko je ura.

Pozdrav vsem pečlarjem in pečlaricam ter čitateljem Prosvete. — **Jos. Čermel.**

Verona, Pa. — V najlepši moški dobi, star 31 let je za večno preminul rojak Joseph Sinkec, ki je bil doma iz Šembij na Notranjskem. Ranjki zapušča v starem kraju obeta, mater in sestro, tu v Ameriki pa nima nobenega sorodnika. Bil je še samec. Bolehal je za pljučnico ter ko je zbolel je ležal v isti postelji in v isti hiši kakor ranjki John Morel. Društvo mu je svetovalo, naj gre v bolnišnico, toda zdravnik ga ni pustil. Rekel je, da on garantira, da bo ozdravil. Tako ga je oni zdravnik zdravil mesec dni, a ga potem poslal v bolnišnico, ki je izgledal bolnik še zelo slab. V bolnišnici "Columbia" so ga trikrat operirali, a bilo je prepozno in zaspal je v miru dne 4. januarja zvečer ob deveti uri.

Johani Morel gre vsa čast in hvala za njeno prizadevanje, ki je stregla bolniku in bila na razpolago za potrebo v vseh ozi-

rih, da mu je pomagala in lajšala bolečine. Bodi mu lahka zemlja! Ostal nam bo vedno v spominu. — **E. Bostjančič.**

Chicago, Ill. — Naša mala tri-letna hčerka Elsi je srečno prestala operacijo na nosu in grlu pod nadzorstvom dr. Mazilkota. — **Mrs. Mary Junko.**

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Joliet, Ill. — Med delavci hudo razsaja davilka jetika in marsikdo je v dvomih, da se ni tudi on okužil, zlasti, če veliko kašlja po kakem prehlajenju in si radi tega dela velike skrbi. Nepotrebna je skrb, kajti ni mu treba drugega, kot naj da pregledat jutrjanje ispljunke v bolnišnici, kjer potem mikroskopa doženejo, če ima jetiko ali ne. Če v bolnišnici doženejo, da je v resnici jetičen in se mu smili družina, potem naj gre v bolnišnico, ki je nalašč za take bolnike, kjer bo gotovo ozdravil, ako ni prekasno prišel. Tam se lahko bolj umiri kakor doma in ni se mu treba bati, da bi še druge okužil. Takega bolnika je tudi dolžnost, da se odstrani od svojecev in mora to storiti, če mu je količkaj do svojih otrok.

Jolietška bolnišnica za jetične je na farmi, kjer je še veliko jetičnih bolnikov ozdravilo, ki so došli pravčasno. Torej ne skrbi-te preveč radi boleznii, pač pa bodite previdni radi svoje družine in odstranite se od nje čimprej morete v izolirane bolnišnice, kjer boste, ako je še čas, ozdravili, ako je pa bolezen že preveč razpasena se živite v ono prepričanje, da moramo vsi umreti, ako ne prej pa kasneje. — **Mrs. Frances Kostelj.**

Berwin, Ill. — Od časa, ko sem pisal zadnji dopis v Prosveti ter kritiziral sklep glavnih odbornikov J. R. Z. radi razmetavanja imetja te organizacije, je že minilo par tednov in kritičarji so tu naspram mojim idejam, lahko rečem mojemu prepričanju.

Prvi, ako se ne motim, je bil rojak A. Zornik iz Herminija, št. 1, Pa. Njemu se čudno zdi, kako bi mogel človek v par mesecih soditi mnenje prispevateljev v fond J. R. Z. V odgovor mr. A. Zorniku to: Kadar so slabe delavske razmere, človek bolj hitro potuje kakor tedaj, ko so dobre. V tistem času sem jaz prepotoval večji del Pennsylvanije, Ohija, Indiane in Illinoisa. Po mojem mnenju so rojaki po teh štirih državah največ prispevali v fond J. R. Z., in v teh štirih državah jaz vzamem 90% merilo vseh prispevateljev v dotični fond. Tudi zapadne in severne države so se dobro odzvale, posebno Minnesota, Colorado in Wyoming, ampak ako hočemo vzeti za podlago statistiko še iz teh držav, torej bi naraslo nezadovoljstvo napram sklepu glavnega odbora J. R. Z. še na večje odstotke. Pa niso vsi "sakserjevci" in tudi ne vsi "zakrajškoveci", ako je sploh kdo. Rojak A. Zornik ni dalje tudi predbačiva moje trgovino. Dragi Tone, vsi ne moremo biti v enem in istem "biznesu". Jaz imam svoje, ti imaš svoje, akoravno sem ti pred par leti priporočal, da svoje ime in tudi roke stran od neke agenture. Da si se oglašil, pa ne zamerim, ker si bil direktno prizadet.

Potem se je oglašil urednik Proletarca. Tudi njemu dam vso čast, ako se strinja z mojim prepričanjem ali pa ne. — Potem pride kritik iz Detroita, Mich., po imenu A. Jurca, kateri hoče brezplačno oglašati moje trgovino v časopisu. Dobro, zabraniti mu ne morem. Reklame vsekakor ne iščem. Kar se pa tiče posebnja konvenciji S. N. P. J., sem jih posečal in jih bom še uradno ali neuradno. Kakor ustanovitelja S. N. P. J., me konvencije in delovanje S. N. P. J. zelo interesira, kakor tudi delovanje J. R. Z., pa naj se huđuje mr. Jurca kolikor se hoče. Vendar pa ostanem pri svojih 90%, pa ne Zakrajškovega, Pirčevega in tudi ne Sakserjevkega kalibra, ker nisem bil na njih časopise nikdar naročen in tudi ne vem, kaj pišejo. Moje prepričanje je le moje.

Nato pride še neki Jos. Radelj iz Racina, Wis., kateri me nekako indirektno prišteva z nekim Leo Mladičem, ki baje potuje z Ave Miekio in frančiškansko Edinostjo. Smešno, kajti mr. Leo Mladičem sva si ravnatolike na ro-

Meteoriti.

V Evropi se spreminjajo boje fronte in aliancne prijateljev in sovražnikov. Anglija, ki je pred štirimi leti "reževala" demokracijo in obsodila Viljema na vrela, se zdaj družii z Nemčijo, Francija pa išče nove zavzemike, te jih sploh dobi kje.

Prdragi, predočite si tole situacijo: Amerika, Anglija in Nemčija na eni strani, Francija pa na drugi v novi vojni! Kako bo potem delal aparat historične propagande? Kakih vzhitih poteh bo treba, da se v buticah milijonov ljudi navije vzmet novega mišljenja po zahtevah evangelijskega stoođotizma, da namreč nemški hudici postanejo angjelji, francoski angjelji pa hudici?

V Ameriko je prišel francoski psiholog Emile Coue, ki trdi, da se človek lahko iznebi gotovih bolezni z avtosugestijo. Njegov predpis je sledeči: Veruj, da ozdraviš in ponavljaj vsak dan in vsako uro besede: Dan na dan in na vse načine se počutim bolje in bolje.

Pred par dnevi je prišel Coue v Chicago in listi poročajo, da je "ozdravil" vpričo 3000 oseb v Orchestra dvorani šest moških, ki so trpeli na otrpnjenih udih in revmatizmu.

Ali je to kaj novega? "Zdravljenje" z avtosugestijo (samonamigovanje) je tako staro kot je star človek. Razlika je le ta, da nekdo je bilo kaj takega "čudeci" in tisti, ki so ga izvršili, so bili božji preroki in sinovi ali pa tarovniki in hudici. Avtosugestija namreč učinkuje na dve strani: ozdravi bolnega človeka in prinese bolezen zdravemu človeku.

Vsak dan in na vsak način spoznava svet bolj in bolj narurne sile, ki še od nekdanj delajo človeštvu toliko preglavice.

Bolj kot Coue recept avtosugestivnega zdravljenja nas zanima vest iz Londona, da tam delajo načrte za letalo, ki v prihodnjih petih letih preleti Atlantik v dvanaestih urah. Letalo bo letelo 300 milj na uro v višini 30,000 čevljev nad morjem.

To letalo mogoče pride v petih letih, mogoče ne, pride pa gotovo kakor je prišel za konjskim vozom vlak, ki drvi 80 milj na uro, pravimo, da "drvi"! V resnici vlak leze kot polž — v primeri z brzino letala, ki obleti svet v 24 urah, predno se bo pisalo leto 2000.

Neki agitator med prvimi kristjani, ki so bili komunisti, je zapisal, da "oko ni videlo, niti uho ni slišalo" tega, kar čakala dobre ljudi v nebesih. To je bilo zapisano pred nekako 1800 leti. Imel je prav, v toliko namreč, da čudeca, katerih oko še ni videlo niti slišalo uho, pridejo za ljudi na tem svetu. Čim pametnejši in sposobnejši bodo ljudje, tem večji in krasnejši bo njihov paradiz na tej zemlji.

Padanje nemške marke, francoskega in belgijskega franka in jugoslovanskega dinarja je znamenje padanja kapitalizma v Evropi.

Šovinisti v Jugoslaviji vpijejo "Vive la France", češ interesi Francije so tudi interesi Jugoslavije. Ako Francija ne dobi milijard zlata od Nemčije, ne bo tudi Jugoslavija nič dobila.

Ako Jugoslavija čaka na milijarde, ki jih istirja Poincare, bo še proketo dolgo čakala.

Kam se Jugoslavija nasloni, kadar vrag odnese kapitalistično Francijo?

Ali so Francozi že nakopali sto milijard zlatih mark v Ruhr? Preklicani Poincare trdovratno molči.

K. T. B.

ko kakor vroče železo in voda. Očita mi tudi moje finančno razmerje. Jaz bi rad videl, da pride, ali da se ponudi mr. Joe Radelj prevzeti polovico mojih finančnih razmer na svoja ramena za drugo polovico pa bom že sam kos a pridnim delom in varčevanjem.

Jošip Jurčić. Hči mestnega sodnika.

Izvirna zgodovinska povest iz 15. stoletja.

(Dalje.)

"Lepa je pa vendar, ali ne?" vpraša čez nekaj časa.

"O pač! Ali še lepša bi se mi zdela, ko bi ne bila tega sodnika hči. Tega ne morem videti", pravi Turjačan.

"To bi tudi jaz rajši videl, zakaj ta lijak tako varuje svojo mladico, da skoraj ni moči priti blizu nje. Komaj dvakrat sem govoril z njo, nikdar pa nisem mogel ukrasti se tako ali tako v hišo, vsekaj me je starec prestrigel in odpodil."

"Ali ste govorili že z njim?"

"Že toliko sem se ponižal, da sem se najprej trudil, njega pridobiti. Ali stari "cerberus" je takoj vedel, kaj bi rad. Zabodel bi ga bil na mestu, kakor se je nosil proti meni. Zdi se mi, da si je izbral zeta, debeloglavega kramarja kislega obraza. Ime sem že pozabil, pošten jezik ga še izgovoriti ne more."

"Kaj pa deklica? Ali ste si njo pridobili?"

"Vsaj menim, da sem jo, če vse znanje moje ženske nature ni prazno. Ko bi le starea ne bilo, potem bi smel upati nekoliko sladkih uric."

"Le čakajte, bova že naredila, da bo dobro. Jaz svojim prijateljem rad pomagam, posebno bom vam v tej reči, ker si morem misliti, da tega sodnika ne bo nobena reč bolj jezila. Da vam lahko pomagam, tega se bodete prepričali kmalu. Kaj je nam zato, če starea tako ali tako ukrotimo za nekaj časa, na primer, če ga vtaknemo v kako luknjo, da ne bo nekatera dni videl sonca. Potem bo krotak in obljubil bo marsikaj."

Med tem pogovorom je bil trop jezdecev že precej daleč odjahal od sodnikove hiše.

Helena, ki je bila zopet pristopila k oknu, je spremljala jezdece z očmi, dokler se niso skrili za ogrom. In še potem je dolgo dolgo slonela na oknu. Pač so morebiti lepe sanje rojile po njeni glavici, sree je hrepelo po nečem, po neki sreči, ki ni bila ereča, domišljija si je slikala podoba, lepo podoba! Uboga deklica, ki aveta ne pozna, ki ga meri, da v lepi vnanji podobi mora prebivati blaga duša! Zakaj ti ni bilo dano slišati nekaj besedi in kako drugače bi bila sanjerala!

Nikdar se Heleni ni sitnejše zdelo, da pride Simon k njej, kakor je siljala v tem hipu za hrbtom njegov glas, ki ji je bil posebno zdaj zoprni, da je Grnišček gotovo potrudil ogovoriti jo, kar je najlepše znal.

"Kaj ste tako zamaknjeni, Helena?" vpraša Simon.

"Kaj bi radi?" pravi Helena ne ravno prav prijazno.

"No, zdaj vam lahko razložim, kako je bilo in vse. Le tu sedite, malo lepše me pogledite in poslušajte. Oh, ko bi vedeli, da me tako zbode, kadar me tako hudobno pogledate —"

"Pustite me vendar zdajle!" — pravi deklica nejevoljna — "glava me boli."

"Glavica vas boli? Ko bi vam

Kako posamezniki tako narod.

BESEDNJAK

anglško — slovenski vam bo pomagal pri izobražbi samega sebe, pri čitanju časopisov in knjig. Obsega okoli 25.000 angleških besed z izgovorjavo, prevajaljenih na slovensko. Cena 5.00. Naročite ga zdaj za uporabo v simeških večerih. Naročilo pošljite na

DR. F. J. KERN, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Če se imate Zornanovih najnovjših slovenskih posmi (cena \$1.25), jih lahko naročite s besednjakom vred. Cena obem knjigam je \$6.00.

CUNARD ANCHOR

V JUGOSLAVIJO v 9 dneh pluje vsak tork veliki parnik.

AQUITANIA ..... 45,647 ton MAURETANIA ..... 30,704 ton BERENGARIA ..... 52,022 ton

Prijazne kabine za tretjega razreda potnike s 2, 4, 6 posteljami. Krasna obedna, kadilna in podivalna soba. Pokrito promeno nadkrovje. Izvrstna krito promeno nadkrovje. Nobenih skrbi.

Cunardov Money Order se izplačuje v Jugoslaviji hitro, varno in zanesljivo.

Za potni listek in druge pojavnice upoštevajte pri bilicnem agentu v vašem mestu.

CUNARD ANCHOR LINE, 140 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

Zgodbe o nekaterih krščanskih čednostih in nečednostih.

IVO ŠORLI.

(Dalje.)

Pa je potok iz čistega srebra — ali za res ali ne: sveti se tako — in brv sama čezenj je s srebrom okovana. In še malo počakati morata, da jima tudi stolička s srebrnimi obroči okujejo, predno se vsvedrita na sredi tam.

No, ubogi devetnjaki niso pomislili, da jih osmjaki lahko očigajajo prav tako, kakor so oni desetnjake. . . Niso še uživali svojih novih gostov dober teden, ko srečna naša rajka že sedita na zlatih stoličkih nad zlatim potokom v osmem oddelku. . .

In potem gre kar po vrsti, lahko bi rekli, kar po lestvi; največ bo, če po človeški računamo, šest tednov, ko ju spremlja bivšega skromnega kramarčka in ponižnega kmečiča, cela četa pravih svetnikov božjih na biserno brv nad bisernim potokom v — tretjem oddelku svetega paradiža. . .

— To je pa že preveč! Pri moji krščenji, da je preveč! Zdaj pa še jaz pravim, da je prehudo! vzdihne s trepetajočim glasom rajni Hudnik, ko se spusti na svoj nepopisno dragoceni stolci in malo privzdigne svoj z biseri naravnost pokriti čudežni plašč, da se še premočno zaiskre izpod njega briljantasti sandali. . .

Tudi Rinež je ves omamljen, tudi njega skoro oči bole od tolikoga sijaja, in v ušesih mu zveni, kakor da se mu resnično topi mrena od neznanke miline te muzike nebeške; ali on že ve, da bosta prenesla tudi to, če sta prenesla vse te čudeže čez čudeže doslej.

— Saj ne govorim radi tega, da ne bova! ugovarja Hudnik — njegov glas je kljub vsemu in tolikemu ponebeženju sredi vseh teh presladkih glasov še vedno le, kakor da greš s stresko čez ploč — in ni ne dvomim, da bova že jutri tukaj kar doma, kakor da sva bila vsaj za nadškofa v Gorici. Ampak to pravim, da kar je preveč, je preveč! Saj jih je bilo že med četrtnjaki nekaj, ki imajo zlat obroč nad glavo — ti in jaz pa bi prej zaslužila — no, že več, kaj hočem reči. . . In tu teh je najzadnji najmanj za sveto vero kri prelil. . .

— Oh, kaj mora biti šele tam spredaj! — vzdrhti Rinež.

— Ali boš tiho, ti baraba ti! se čez vse razhudi Hudnik. Kaj hočeš morda celo v prvi oddelku med apostole in evangeliste?! Ali nisi slišal, da je že v drugi oddelku tekem zadnjih sto let prišel sam Gospod dvakrat na isprehod! On, ki vse vidi. On, ki vse ve. . .

— Meni se zdi, da ti, hodi še zmerom tvoja kramarija in tista stara tehtnica za vrati po glavi. . . se hoče zasmejati Rinež, ko se naenkrat obema beseda zapahne. Zakaj, glej — vrata iz drugega oddelka se zdaj kar na stečaj odpro, in skozi nje se bliža s svečanimi koraki cela vrsta veličastnih postav. In vse kar papeške, cesarske

in kraljevske krone na glavah ali pa po tri, štiri palme in lilije v rokah. . .

Ali kaj pomaga vsa veličastnost: komaj zagleda naša dva stoličkarja, že zaigra hočeš nočeš tu temu, tam onemu okrog ustnic vesel nasmeš. . . In glej oni tam z zlatim krožnikom zlatih jabolk v rokah se ne more ali se neče več pramagovati: udari se po stegu in se na glas zasmeye. Pa je bilo treba samo enemu začeti, da na mah sedita naša možakarja kakor dva pusta sredi vsa tega zlahtnega veselja.

— Le dobro se drži in trdo gledaj pred se! brižno pošepeče Rinež. Naj se smejejo — bodo že nehali!

Toda že je ta prijazni škof z jabolki v rokah pri njima in ju gleda čisto od blizu.

— Torej bosta vzdržala? Na vekomaj amen! ju vpraša in kroti smeh.

— Bova, če Bog da! se Hudnik trdno odreže.

Svetnik pa že kar ne more več.

— O ti seme, ti! vzklika in kar poskakuje, Ti seme, ti! To meram pa res tudi Gospodu pokazati!

— Ne, prosim gospod škof presvetli! ves prestrašen ugovarja Hudnik. Za takšno pa midva nisva! Če se hočete smejati vi drugi, nič hudega; ampak za naprej stvar ni! In za norčije tudi ne — midva imava za res!

— Saj to je, saj to je! se smeje svetnik, da mora sesti na velik diamant za seboj in se mu dvoje jabolk zakotali kar po tleh. Kdo bi se vama drugače smejal, če bi ne imela za res!

In neprestano hihitajoč s svojimi tovariši nekaj šušlja.

Jezus! ti pa res menda špekulirajo, da bi naju spravili še naprej, vzdrhti Rinež. Zakaj, čeprav je od petega oddelka še najbolj on rini! dalje, teh papežev, kraljev in cesarjev se je vsaj za hip le malo zbal.

— Tam bi bila ostala, kjer sva bila! To je vse od tvoje trme trmaste! sikne Hudnik.

— O, od moje? Umakniti si se moral, če ti je žal. Ampak jaz pravim, da ti ni treba biti. Kaj pa je bilo tam zadaj? Sama prst in voda, kakor da sva na zemlji! Pa oblečen sem bil tudi komaj bolje, nego kadar sem nosil na njivo. Ne, jaz sem že zadovoljen tako. Navzdol se boj lesti, navzgor nikoli! Tudi če prideva do samega Boga — ali sva midva kriva? Oni naj gledajo, ki so naju spravili naprej!

— Saj ne rečem, meni Hudnik že nekam bolj miren. Samo toliko ti povem, da se bom vsaj jaz domenka držal!

Zdaj so se svetniki dogovorili, in prijazni škof stopi naprej in jima bolj pomežikne, nego pove, ali bi ne marala kar z njim. . .

— Ne, presvetli gospod škof! trdno odgovori Hudnik. S trojaki smo se domenili, da ostaneva pri njih in — — —

— Kristus! Pa se vendar ne boš s svetim Milavžem preprial! vztrepa Rinež. In potem svetniku: — Presvetli gospod! Pusti naju vsaj še kak dan tu! Najprej se morava vendar malo razgledati. Človek naj se tudi boljsemu šele privadi, me je učila moja ranjka mati.

(Dalje prihodnjč.)

Najboljše Cigarete

DR. A. M. SOUKUP, PHYSICIAN AND SURGEON, 3639 W. 22nd St., cor. Millard Ave. Chicago, Ill.

Ako živite v bližini pridite k temu zdravniku, ako živite daleč pišite njemu in opišite vašo bolezen. On vam bode poslal potrebna zdravila.

Zapomnite si!

Poslužujte se pri Vaših denarnih pošiljavah vselej naše banke, katere slovi radi svojega točnega poslovanja in najnižjih cen ter ima najboljše in najčiste zvezde s staro domovino.

VASI PRIHRANKI

obrestujejo se s 4% letnimi obrestmi, ako jih vložite pri nas na

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT".

Prodajamo šifkarte za vse linije. Preskrbimo potne liste za izselence in "affidavits" za novo-naseljence.

Pišite po navodila glede potovanja.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Glavno zastopstvo Jadranske Banke

NATIONAL ROYALTIES COMPANY

Plačuje redno dividende od 3 do 5% vsak mesec.

Tu je prilika za investiranje onih, ki so oprezní, kjer denar ni le varen, temveč investirana vloga prinaša tudi vam enake obresti že v prvem mesecu, kot bi jih prejeli za vse leto na banki.

??? Kako zamore ena royalty kompanija zakonito plačati 3 do 5% mesečne dividende???

Da se razume to je potrebno vedeti kaj je prav za prav royalty trgovina. Kadar se kje odpre novo polje za olje, lastnik zemlje je navadno po največkrat kmet, ki pa redko kedaj ima denar za vrtnje vrelcev, ki naj bi producirali olje. On mora dobiti človeka, ki se bavi z vrtnjem vrelcev za olje in za najemnino, da sme vrtni na njegovi zemlji, navadno plača po eno osminko olja ali za enako vrednost olja v denarju kmetu za najemnino. In ta osminka deležev podjetja se imenuje "Royalty".

The National Royalty Company je v trgovini, da kupuje take Royalty pravice od kmetov ali lastnikov zemlje po znižanih cenah. Naša trgovina je komaj osem mesecev stara in vendar do danes smo še vedno plačali vsak mesec 3 to 5% dividend. Mi imamo Royalty pravice na 131 produktivnih oljnih vrelcih v najboljših krajih za olje.

Da raztolmačimo, kako take delne lastninske pravice "Royalties" delujejo, bomo vzeli za primeru najemnino na osem akrov z štirimi vrelci, ki producirajo po 50 sodov olja vsak, ali skupno po 200 sodov na dan. Ena osminka tega, ali 25 sodov, pripada royalty lastnikom. Vzemimo, da Royalty družba želi kupiti te royalty pravice na teh osem akrov zemlje in olja. Potem ko smo se prepričali, da zemlja resnično vsebuje in daje ali bo dajala po 200 sodov olja dnevno, kar znači, da je royalty lastnik deležen pet in dvajset sodov olja na dan, tedaj se mi hitro pogodimo. Recimo, da je pogojena cena konečno sporazumljena za sedem sto in pedeset dolarjev gotovega denarja za vsak sod olja (kar je navadna cena).

Ker pa je royalty lastninska pravica petindvajset sodov na dan ali \$1.25 na vsak sod, ali \$31.25 na dan, ali \$937.50 na mesec, ali \$11,000 na leto. Kar pomeni skoro šestdeset odstotkov dobička na investirani denar, ker pa cena olju navadno raste se primeroma z ceno zvišajo tudi naši dohodki.

Povrh teh štirih že izvrtnih vrelcev na osmih akrih, ki že producirajo ob času ko smo mi kupili royalty lastninske pravice, ko zavrtajo še več vrelcev in produkcija naraste, narastejo tudi dohodki na uplačano svoto na royalty, ker kadar družba kupi royalty pravice ne samo z najemnino, temveč z vsemi povečanji in na vsa vrtnanja, ki se izvrše pozneje; da tako narašča vedno pri vsakem izboljšanju ali povečanju dokler se vse olje na taki zemlji ne izčrpa.

Cevne družbe imajo natančne podatke, koliko olja se producira za vsako najetje, ker olje teče skozi njih cevi. Mi izvemo iz njih zapiskov popolnoma natančno kako velik je naš delež.

Od 60% splošnega dobička, mi prav lahko izplačamo našim delničarjem mesečne dividende od 3 do 5%. Kakor hitro mi sprejmemo vaš denar za investiranje, se denar nalozí na take royalty kupčije in vaš denar začne služiti takoj od začetka investiranja. Pri teh kupčijah ni ničesar reskirane. Mi ne kupujemo nobene zemlje ali najetji, mi se ne spuščamo v nevarnosti za vrtnanja vrelcev, kjer bi našli na suhe luknje. Mi imamo vedno ugodne prilike za kupiti royalty pravice, na najboljših oljnih vrelcih za naš gotov denar. Za gotov denar se pa vedno dobe izvrstno dobre kupčije. To kaže jasno, da mi ne špekuliramo. Vaš denar je pri nas dobičkanosno investiran, kakoršnih prilik imate malo na razpolago.

Mi smo inkorporirani, in imamo še pol milijona dolarjev vrednosti deinic na prodaj, za nadaljno nakupovanje visoko obrestujočih produktivnih royalty lastninskih pravic. Mi prodajemo te delnice vsakomur, ubogim in bogatim, vsakomur, ki se zanima za to dobro plačujočo in zakonito, ter varno investiranje, kjer so vsi nevarni špekulativni elementi odstranjeni. Mi smatramo, da vsakogar denar je brez izjeme enak, naj si bode domačin amerikanec ali ptujec.

Naše delnice stanejo po \$1.50 vsaka. Brezizjeme koliko jih kkupite dokler se ne razprodajo, pred prvem v mesecu, bodete dobili vašo navadno 3 do 5% dividendo, 15tega drugi mesec, drugi in potem okrog vsacega 15tega vsak mesec, kot je pri nas v navadi, da izplačujemo.

Mi želimo, da kupite nekoliko delnic od te družbe, — kupite kolikor vam je mogoče — po \$1.50 za vsako delnico (vse so takozvane "common" vrste). Vzemite si dovolj časa za preiskavo našega podjetja do 15tega drugega meseca, ko bodete že lahko prejeli prvo dividendo. Ako niste zadovoljni, vrnite nam vaše delnice do dne 25 istega meseca in mi vam povrnemo vaš denar nazaj. To je naše častno jamstvo. Ako niste onih brezupnih in vedno ubozih nezaupljivih ljudi, tedaj nam vsaj pišite za pojasnila in podatke predno boste poslali kak denar za delnice. Sicer pa nikar ne kupujte ako niste prepričani, da lahko žrtvujete v to svrhu.

Vam se bo zdelo, da je ta stvar sploh preveč dobra in olepšana, ter skoro neverjetna kar na pogled. Mogoče je vse to. Je nekaj česar se redko kdaj pokaže na površje, ampak oni, ki so zmogni spoznati to priliko so tisti, ki bodo investirali in naredili velik denar, brez vsake rizike izgube enega samega centa. Današnji bogataši, so tisti ljudje, ki so imeli enake prilike za investiranje in imeli so dovolj svoje volje za pograbititi to. Te delnice so posebno varne in dobičkanosne, ter se bodo kaj hitro razprodale. Vi ste izgubili že marsikatero tako priliko, ker ste bili prepokot to drugi prejema, redno vsak mesec, ki so kupili naše delnice že davno prej. Ako pa želite še več pojasnila predno investirate, tedaj nam pišite še danes za več pojasnila s tem, da izpolnite tu spodnji kupon.

IZREžite TA KUPON IN GA POSLJITE NAM

NATIONAL ROYALTIES COMPANY, 1003 Peoples Bank Building, Pittsburgh, Pa. Cenjeni: Ako mi lahko dokazate vse kar ste tu razložili, tedaj je to resnično dobra investicija. Brez vsake obveznosti od moje strani, prosim pošljite še več pojasnila o tem, vaš.

Moje ime je.....

Moj naslov je.....